

Boží láska a hněv

Texty na tento týden

Ž 78; Jon 4,1–4; Mt 10,8; Mt 21,12.13; Jr 51,24.25; Ř 12,17–21

Základní verš

„Ale on se slitovával, zprošťoval je nepravostí, nevydal je zkáze, často odvrátil svůj hněv a nedal zcela procitnout svému rozhořčení...“ (Ž 78,38)

Přestože často chválíme a vyzdvihujeme Boží soucit a milosrdenství, mnohé znepokojuje pomyšlení na jeho hněv. Lidé předpokládají, že je-li Bůh láska, neměl by nikdy projevovat hněv. Tato představa je však mylná. Boží hněv totiž vychází přímo z jeho lásky.

Někteří tvrdí, že Bůh Starého zákona je Bohem hněvu a Bůh Nového zákona je Bohem lásky. Ani tento pohled však není správný. Je jen jeden Bůh, který se zjevuje v celém Písmu. Bůh, který je láska, se zlobí na zlo – ale zlobí se právě proto, že je láska. Sám Ježíš vyjadřoval hluboký hněv vůči zlu. Nový zákon nás opakovaně učí o spravedlivém a oprávněném Božím hněvu.

Boží hněv je vždy jeho spravedlivou a milující odpovědí na zlo a nespravedlnost. Je to spravedlivé rozhořčení motivované dokonalou dobrotou a láskou a jeho cílem je rozkvet celého stvoření. Boží hněv je jednoduše přiměřenou odpovědí lásky na zlo a nespravedlnost. V souladu s tím zlo vede Boha k zásahu ve prospěch obětí zla a proti jeho pachatelům. Boží hněv je tedy dalším projevem jeho lásky.

Osnova lekce

V rámci studia páté lekce se zaměříme na biblické pasáže, které jsou někdy pro čtenáře náročné k pochopení – na texty, které hovoří o Bohu, který se hněvá. Budeme sledovat, jak tento Boží hněv souvisí s jeho láskou, aniž by ji jakkoliv vylučoval.

- ▶ Ž 78,19–22: Boží hněv namířený proti zlu, které ubližuje jeho dětem (neděle)
- ▶ Jon 4,1–4: Neuvěřitelně trpělivý Bůh (pondělí)
- ▶ J 2,13–17: Ježíšův spravedlivý hněv (úterý)
- ▶ Ezd 5,12 a Jr 51,24.25.44: Bůh, který nemá radost z trestání (středa)
- ▶ Ř 12,17–21: Bůh hněvu, lásky i soucitu (čtvrtek)

Budování společenství

- Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?
- Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.

ZARMOUCENÝ ZLEM

¹⁹A reptali proti Bohu: „Může Bůh prostržit stůl v poušti? ²⁰Do skály sic udeřil a potoky vod tekly proudem. Může však dát také chleba nebo opatřit pro svůj lid maso?“ ²¹Hospodin se rozlítíl, když to vše slyšel. Oheň prudce vzplanul proti Jákobovi, hněv vyšlehl proti Izraeli, ²²neboť nevěřili Bohu, nedoufali v jeho spásu. (Ž 78,19–22)

Osobní studium

Bůh Bible miluje spravedlnost a nenávidí zlo. Hřích a zlo u něho vzbuzují touhu zasáhnout ve prospěch utlačovaných, ponižovaných a zneužívaných. Bůh nenávidí zlo, protože zlo vždy ubližuje jeho stvoření. I tehdy, kdy si za ně může samo. V biblických příbězích je Bůh opakovaně popuzován k hněvu tím, co teologové označují jako koloběh vzpoury. Tento cyklus probíhá následovně:

- Lidé se bouří proti Bohu a páchají zlo, někdy až nevyslovitelná zvěrstva, která jsou ohavností v očích Hospodina (například dětské oběti).
- Bůh se vzdaluje, což je následek rozhodnutí lidí.
- Lid prožívá útlak ze strany cizích národů.
- Lidé volají k Bohu a prosí o vysvobození.
- Bůh milostivě vysvobozuje svůj lid.
- Lidé se opět bouří proti Bohu, často ještě hůře než dříve.

Jak reaguje Bůh na tento koloběh neslýchaného zla a do očí bijící nevěrnosti? Sklání se ke svému lidu s nekonečnou věrností, trpělivou shovívavostí, úžasnou milostí a hlubokým soucitem.

Přečti si Žalm 78. Co se v textu dozvídáme o Boží reakci na opakované vzpoury jeho lidu?

Podle Bible jsou láska a spravedlnost spojeny. Boží hněv je správnou odpovědí lásky na zlo, protože zlo vždy zraňuje někoho, koho Bůh miluje. V Písmu nenacházíme žádnou zmínku o tom, že by se Bůh na někoho zlobil svévolně nebo nespravedlivě.

A zatímco Boží lid ho opakovaně opouštěl a zrazoval, Bůh po staletí trpělivě projevoval větší soucit, než mohli lidé očekávat (Neh 9,7–33). Tím prokazoval nevyzpytatelnou hloubku svého dlouhotrvajícího soucitu a milosrdné lásky. „Ale on se slitovával, zprošťoval je nepravostí, nevydal je zkáze, často odvrátil svůj hněv a nedal zcela prociťnout svému rozhořčení...“ (Ž 78,38).

Aplikace

Zřejmě máš zkušenost s hněvem nad tím, když se někomu dělo bezprávi, přikoří nebo jiné zlo. Jak ti tato emoce pomáhá lépe pochopit Boží hněv vůči zlu?

SHOVÍVAVÝ BŮH

*¹Jonáš se velice rozezlil a planul hněvem. ²Modlil se k Hospodinu a řekl: „Ach, Hospodine, což jsem to neřikal, když jsem byl ještě ve své zemi? Proto jsem dal přednost útěku do Taršíše! Věděl jsem, že jsi Bůh milostivý a plný slitování, shovívavý a nesmírně milosrdný, že tě jímá lítost nad každým zlem. ³Nyní, Hospodine, vezmi si prosím můj život. Lépe abych umřel, než abych žil.“
⁴Hospodin se však otázal: „Je dobře, že tak planeš?“ (Jon 4,1–4)*

Osobní studium

Bůh se zlobí na zlo, protože Bůh je láska. Bůh je tak soucitný a milostivý, že prorok Jonáš dokonce pokáral Boha za to, že je milosrdný až moc!

Zamysleme se nad příběhem Jonáše a nad jeho reakcí na Boží odpuštění Ninivetským (Jon 4,1–4). Co nám to říká o Jonášovi a o Bohu? (Viz také Mt 10,8.)

Jonášova reakce na Boží milosrdenství vypovídá o dvou důležitých skutečnostech:

1. Poukazuje na prorokovu zatvrzelost a jeho nedostatek soucitu. Tak moc nenáviděl Asyřany za to, co provedli Izraeli, že nechtěl, aby jim Bůh projevil nějaké milosrdenství. To je poučení i pro nás! Musíme být opatrní a vyvarovat se stejného postoje, ať už je jakkoli pochopitelný. Ze všech lidí by si právě ti, kteří přijali Boží milost, měli uvědomovat, že milost je opravdu nezasloužená. To by je pak mělo vést k projevům milosrdenství vůči druhým.
2. Potvrzuje, že podstatou Božího charakteru je právě jeho soucit a slitování. Jonáš

tyto Boží vlastnosti dobře znal. Věděl, že Hospodin ustoupí od vykonání rozsudku nad městem Ninive, protože je „milostivý a plný slitování, shovívavý a nesmírně milosrdný“ (Jon 4,2). Bůh jedná spravedlivě a milosrdně se všemi lidmi a národy.

Hebrejský výraz přeložený jako „shovívavý“, „pomalý k hněvu“ (ČSP) či „dlouhočekající“ (BK) lze doslovně přeložit jako „dlouhý nos“. Hebrejské ustálené slovní spojení vyjadřuje hněv metaforicky jako nos a délka nosu obrazně ukazuje, jak dlouho trvá, než se člověk rozzlobí.

Odkazy na Boha jako toho s „dlouhýmnosem“ pak vyjadřují, že Bůh je shovívavý, trpělivý a pomalý k hněvu. Mnozí z nás se umí rozzlobit či „vytočit“ velmi rychle. Bůh je však nesmírně shovívavý a trpělivý a uděluje milost zdarma a v hojnosti, aniž by však omlouval hřích nebo zavíral oči před nespravedlností. Místo toho sám Bůh vzal na sebe trest za hřích a zlo na kříži, aby mohl být spravedlivý a zároveň mohl dát milost těm, kteří v něho věří (Ř 3,25.26).

Aplikace

Stalo se ti někdy, že jsi neprokázal milosrdenství někomu, kdo ti ublížil? Jak si nejlépe zapamatuješ, co pro tebe Bůh udělal, aby ses stal laskavějším k druhým v reakci na hojnou milost, kterou ti Bůh prokázal? Jak můžeme my sami prokazovat milosrdenství a milost, aniž bychom schvalovali hřích nebo umožnili zneužívání či útlak?

SPRAVEDLIVÉ ROZHOŘČENÍ

¹³Byly blízko židovské velikonoce a Ježíš se vydal na cestu do Jeruzaléma. ¹⁴V chrámu našel prodáváče dobytka, ovcí a holubů i penězoměnče, jak sedí za stoly. ¹⁵Udělal si z provazů bič a všechny z chrámu vyhnal, i s ovcemi a dobytkem, směnárníkům rozházel mince, stoly z převracel ¹⁶a prodáváčům holubů poručil: „Pryč s tím odtud! Nedělejte z domu mého Otce tržiště!“ ¹⁷Jeho učedníci si vzpomněli, že je psáno: „Horlivost pro tvůj dům mne stráví.“ (J 2,13–17)

Osobní studium

Přestože existuje mnoho nevhodných forem hněvu, z Bible se dozvídáme, že existuje také „spravedlivé rozhořčení“.

Představme si matku, která sleduje svou tříletou dceru, jak si hraje na hřišti, a pak najednou na její dceru zaútočí neznámý muž. Neměla by se zlobit? Samozřejmě. Hněv je za takových okolností správnou reakcí lásky. Tento příklad nám pomáhá pochopit i Boží „spravedlivé rozhořčení“.

Přečti si texty Mt 21,12.13 a J 2,13–17. Co se z Ježíšovy reakce na zneužívání chrámu dozvídáme o Božím hněvu vůči zlu?

V uvedených případech Ježíš projevuje „zbožnou horlivost“ a „spravedlivé rozhořčení“ vůči těm, kteří považovali Boží chrám za obyčejnou stavbu a proměnili jej v „doupě lupičů“. To vše proto, aby zneužívali vdovy, sirotky a chudé (Mt 21,13; porovnej s J 2,16). Chrám a bohoslužby, které měly představovat a zjevovat laskavé Boží odpuštění a očistění hříšníků, se místo toho používaly k okrádání

a utlačování těch nejzranitelnějších. Neměl se Ježíš nad takovou ohavností rozzlobit?

Texty Mk 10,13.14 a Mk 3,4.5 nabízejí další příklady Ježíšova spravedlivého rozhořčení. Když lidé k němu přinášeli malé děti a „učedníci jim to zakazovali“, Ježíš se „rozhněval“ a řekl jim: „Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží“ (Mk 10,13.14).

Když farizeové vyčkávali, aby mohli obvinit Ježíše z porušení soboty, protože během ní uzdravoval, Ježíš se jich zeptal: „Je dovoleno v sobotu jednat dobře, či zle, život zachránit, či utratit?“ (Mk 3,4). „Tu se po nich rozhlédl s hněvem, zarmoucen tvrdostí jejich srdce“ a před jejich očima uzdravil člověka s ochrnutou rukou (Mk 3,5). Kristův hněv je zde spojen se smutkem nad tvrdostí lidského srdce. Z jeho strany jde o spravedlivý hněv lásky. Jde o stejný hněv, jaký je připisován Bohu ve Starém zákoně. Proč by nemělo být správné, když se láska znepokojuje nad zlem, které ubližuje předmětu této lásky?

Aplikace

Proč bychom si měli dát pozor na to, abychom se nesnažili ospravedlnit svůj sobecký hněv jako „spravedlivé rozhořčení“? Proč je snadné sklouznout k takovému jednání? Jak se před ním můžeme chránit?

BOHA NETĚŠÍ SOUŽENÍ

Když však naši otcové rozhněvali Boha nebes, vydal je do rukou Kaldejce Nebúkadnesara, krále babilónského. Ten zbořil tento dům a lid přesídlil do Babilónu. (Ezd 5,12)

²⁴Odplatím před vašimi zraky Babilónu a všem obyvatelům Kaldejska za všechno to zlo, jež spáchali na Sijónu, je výrok Hospodinův. ²⁵„Chystám se na tebe, horo zkázy, je výrok Hospodinův, horo zkázy pro celou zemi! Napřáhnu na tebe svou ruku, svalím tě ze skal, změním tě v horu – spáleniště. [...]“ ⁴⁴Ztrestám Béla v Babilónu, vyrvu mu z úst, co zhltl, nebudou již k němu proudit pronárody, hradby Babilónu padnou. (Jr 51,24.25.44)

Osobní studium

V celé Bibli Bůh opakovaně projevuje svou velkou snahu pomáhat utlačovaným a ponižovaným a své spravedlivé rozhořčení proti těm, kdo je utlačují. Kdyby neexistovalo zlo, Bůh by se nehněval. Jeho hněv je vždy namířen jen proti tomu, co škodí jeho stvoření.

Podle veršů Pl 3,32.33 Bůh neubližuje „z rozmaru“. Nechce soudit a trestat zločince, ale láska v konečném důsledku vyžaduje spravedlnost.

Tato pravda je ilustrována tím, jak dlouho Bůh odpouštěl svému lidu a opakovaně mu dával příležitosti k pokání a usmíření s ním. Znovu a znovu prostřednictvím proroků Hospodin oslovoval svůj lid, ale oni odmítli poslouchat (viz Jr 35,14–17 a Ž 81,12–15).

Porovnej úvodní verše a uvažuj nad nimi (Ezd 5,12 a Jr 51,24.25.44). Co se z nich dovídáme o soudu, který přišel na Jeruzalém prostřednictvím Babilóna? (Viz také 2Pa 36,16.)

Podle Ezdráše 5, poté, co lidé vytrvale a bez ochoty k pokání provokovali Boha k hněvu, ten nakonec poodstoupil a „vydal“ lid „do rukou Kaldejce Nebúkadnesara, krále babilónského“ (Ezd 5,12). Pak „Hospodinovo rozhořčení dolehlo na jeho lid a nebyl, kdo by ho zhojil“ (2Pa 36,16). Bůh později odsoudil Babilón za nepřiměřenou zkázu, kterou Judsku způsobil (Jr 51,24.25.44; porovnej se Za 1,15).

I mnohé další soudy, za nichž původce Písmo označuje Boha, jsou vysvětleny jako případy, kdy Bůh „vydává“ lidi do rukou jejich nepřátel (Sd 2,13.14; Ž 106,41.42) v souladu s rozhodnutími lidí opustit Hospodina a sloužit „bohům“ jiných národů (Sd 10,6–16; Dt 29,24–26). Boží hněv proti zlu, který nakonec jednou provždy vyvrcholí vykořeněním všeho zla, vyvěrá z jeho lásky ke všem a z jeho touhy po konečném vítězství dobra ve vesmíru. Vždyť celý vesmír je zatažen do problému hříchu, vzpoury a zla.

Aplikace

Řekli jsme si, že Bůh netouží a nechce nikoho odsoudit. Jak toto poznání ovlivňuje tvé chápání Božího hněvu a rozhořčení? Pokud je Bůh „pomalý ke hněvu“, neměli bychom být i my trpělivější a showívavější vůči lidem kolem nás? Jak můžeme zaujmout stejný postoj, a zároveň chránit oběti bezpráví a pečovat o ně?

PROKAZOVÁNÍ SOUCITU

¹⁷Nikomu neodplácejte zlým za zlé. Vůči všem mějte na mysli jen dobré. ¹⁸Je-li možno, pokud to záleží na vás, žijte se všemi v pokoji. ¹⁹Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: „Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán.“ ²⁰Ale také: „Jestliže má tvůj nepřítel hlad, nasýt ho, a má-li žízeň, dej mu pít; tím ho zahanbíš a přivedeš k lítosti.“ ²¹Ne-dej se přemoci zlem, ale přemáhej zlo dobrem. (Ř 12,17-21)

Osobní studium

Přestože je Boží hněv „hrozný a děsivý“, v žádném případě není nemorální ani nelaskavý. Naopak, ve Starém i Novém zákoně Bůh vyjadřuje hněv proti zlu právě proto, že miluje. Boží hněv je strašný, protože zlo je nesmírně zákeřné a je v ostrém protikladu k čisté dobrotě a nádheře Boha.

Z tohoto pohledu je pro Boha podstatná láska. Kde nejsou přítomny zlo a nespravedlnost, tam není ani Boží hněv. Nejlaskavější Boží čin, kterým nakonec vykoření z vesmíru zlo, bude zároveň ukončením veškerého hněvu a rozhořčení. Už nikdy totiž nebude existovat žádná nespravedlnost ani žádné zlo. V dokonalých vztazích lásky budou po celou věčnost přítomny jen blaženost a spravedlnost. Už nikdy se nezjeví Boží hněv, protože už nikdy nebude potřebný. Jak úžasná myšlenka!

Někteří lidé se obávají, že by Boží hněv mohl být neúmyslně považován za svolení k tomu, aby se lidé mstili. Jak tyto texty chrání před myšlenkou lidské pomsty?

Dt 32,35

Př 20,22

Př 24,29

Ř 12,17-21

Žd 10,30

Podle Bible má právo vynést rozsudek jen Bůh, a když tak učiní, vždy je to dokonale spravedlivé. Starý i Nový zákon výslovně vyhrazují pomstu jedině Bohu. Jak píše apoštol Pavel: „Nechtějte sami odplácet, milovaní, ale nechte místo pro Boží soud, neboť je psáno: ‚Mně patří pomsta, já odplatím, praví Pán‘“ (Ř 12,19; cituje přitom z Nu 32,35).

I když Bůh nakonec vynese soud nad vši nespravedlností a zlem, Kristus připravil cestu pro všechny, kdo v něj věří. Vždyť je to Ježíš, „jenž nás vysvobozuje od přicházejícího hněvu“ (1Te 1,10; porovnej s Ř 5,8,9). A to je podle Božího plánu: „Vždyť Bůh nás neurčil k tomu, abychom propadli jeho hněvu, nýbrž abychom došli spásy skrze našeho Pána Ježíše Krista“ (1Te 5,9). Boží hněv se tím neruší ani neztrácí platnost, ale ti, kdo věří v Ježíše, budou díky Kristu od takového hněvu osvobozeni.

Aplikace

Jakým způsobem Kristovo smíření potvrdilo spravedlnost a zároveň nás osvobodilo od hněvu? Pěstujeme v sobě vděčnost za to, co pro nás Kristus vykonal? Jak by jeho dílo mělo ovlivňovat náš vztah k druhým lidem?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečtěte si 28. kapitolu „Zlaté tele“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 315–330; NUD 148–154).

V souvislosti s odpadnutím Izraelců a uctíváním zlatého telete čtete: „Avšak i zde se projevilo Boží milosrdenství. Bůh každému nabídl možnost svobodného rozhodnutí a poskytl příležitost k pokání. Zabití byli pouze ti, kdo setrvali ve vzpouře.“

Bylo nutné, aby byl tento hřích potrestán na svědectví okolním národům, že Bůh se staví proti modlářství. Když budou Izraelci později odsuzovat modlářství, jejich nepřátelé by jim opáčili, že lid, který tvrdí, že jejich Bohem je Hospodin, si pod Chorébem udělal tele a uctíval ho. Ačkoli budou nuceni uznat tuto ostudnou pravdu, Izrael bude moci poukázat na hrozný úděl přestupníků jako na důkaz, že jejich hřích nebyl omluven.

Jak láska, tak spravedlnost vyžadovaly, aby byl vykonán soud. Bůh odstraňuje ty, kdo se rozhodli mu odpírat, aby nemohli vést druhé do zkázy. Na Kainovi, který byl ponechán naživu, Bůh ukázal, jaké to má následky, když se dovolí, aby hřích zůstal nepotrestán. Jeho život a učení vedly k hrozné zkaženosti, která si vyžádala zničení celého světa potopou. Dějiny předpotopního světa svědčí o tom, že Bůh svou úžasnou trpělivostí nepřemohl jejich bezbožnost.“ (PP 324.325; NUD 151.152)

Otázky k rozhovoru

1. Proč podle vás tolik lidí zápasí s otázkou Božího hněvu? Co vám pomáhá pochopit koncept Božího hněvu?
2. Jaké problémy vznikají, když o pomstu usilují lidé? Co by se nestávalo, kdyby pomstu vykonával Bůh?
3. V čem byl Boží soud nad Izraelem po vzpouře na Sínaji příkladem Božího milosrdenství? Jaké další příklady v Písmu ukazují, že i Boží soud je aktem lásky?
4. Přestože chápeme, proč se Bůh hněvá kvůli zlu a že vynáší dokonale spravedlivý rozsudek, proč je důležité, abychom se sami zdrželi odsuzování druhých? Uvažujte o tom v kontextu 1K 4,5.